

Barnen i Terwola torp.

af

Maria.

Pris 25 penni.

Barnen i Lerwola torp.

af

Maria.

Helsingfors,

Finska Litteratur-Sällskapets tryckeri,

1898.

Barnen i Terwola torp.

I.

Lilla Lisa stod på trappan och skrek af alla krafter. Syster Mina gjorde några försök att trösta henne, men då slog Lisa omkring sig med knytnäswarna och skrek wärre. Mor gick af och an emellan stugan och ladugården, boden och kofhuset. Derwid bannade hon i förbigående den lilla flickan för hennes stygghet eller sade några wänliga ord för att lugna henne, ibland gaf hon henne en liten smäll eller knuff i hastigheten, men Lisa fortfor att skrika.

Då trädde pastorfskan in genom porten.

„Ser du nu, du stygga unge“, utbrast Anna, „der kommer pastorfskan och nu skrattar hon åt dig när du skriker.“

„Hwad har händt flickan?“ frågade pastorfskan.

„Jugenting, kära frun, bara att hon will i famnen och hinner man nu med det så här på morgonen midt i alla hyslor? Thyst nu, Lisa eller kommer riset!“

Lisa skrek allt wärre.

„Pastorfskan är så god och går in i kammaren. Jag har straxt slutat. War nu thyst, Lisa, så tager jag dig sedan.“

Den lilla flickan thystnade twärt.

Pastorfskan satte sig i den prydliga kammaren och började prata med barnen.

„Mina, du har icke kammat och tvättat dig sjelf och icke dina syffon“, sade hon vänligt, „huru kommer det sig till?“

Mina blef mycket förlägen.

„Lisa skrifer och gråter då man för henne till tvättfatet och när Bekka ser det, gör han så med.“

„Skrifer Lisa för det Mina will tvätta henne?“ frågade pastorfskan och såg allvarligt på Lisa.

Lisas kinder blefwo purpurroda och hon bet förtwislad i sitt förkläds hörn.

„Mina, hemta hit spegeln!“

Mina gjorde så.

„Titta nu, Lisa, ser du, en liten ful flicka med lurfwigt hår, rinnande näsa, surmjölk kring munnen, swarta fingrar och ett smutsigt förkläde. Hemta hit tvättfatet, snälla Mina, kam, twål och handduk.“

Mina gjorde så. Medan pastorfskan pratade med barnen tvättade och kammade hon Lisa, som war tyft och förlägen. Sedan påsattes ett rent förkläde. Nu ställes Lisa åter framför spegeln.

„Ser du, så ren och nått du är.“

Den lilla flickan betraktade sig belåten, sedan wände hon sig till sin lilla bror och sade: „sy, sy, Bekka, så du är smutsig!“

Bekka började, djupt sårad, att gråta, men pastorfska tvättade och kammade äfwen honom, hwarefter det blef Minas tur.

Då Anna slutat sina morgonsyfflor, kom hon med sin stickstrumpa för att hålla sällskap med pastorfskan. Men lilla Lisa som kom ihåg modrens löfte att taga henne i famnen, stod och gnälde och gnälde och ryckte modren i kjolen.

„Se så“, sade Anna otåligt, „gå nu med barnen i stugan, Mina. Pastorfskan kommer aldrig mera hit när ni ä' så stygga.“

Risa som nu hvilat sig en god stund började skrifa på ny räkning. Modren hade ju lofwat taga henne i famnen och nu måste hon gå i stugan. För att få fred, tog Anna henne i famnen och skickade bort de andra barnen.

„Det är ett sådant lif med de barnen“, sade Anna, „de strifa jemt och de äro olydiga, smutsa ned sig, riswa fina kläder och man skulle ha så mycket att göra. Pastorfskan har då snälla barn. Ha de fått mycket ris eller äro de snälla af naturen?“

Pastorfskan smålog.

„Riset har ej ofta varit framme. Det är bara Nils som smakat det ibland. Han är mycket enwis och fick många omanor när jag låg så länge sjuk.“

„Ja, pastorfskan har också sköterska som ser efter barnen.“

„Ära Anna, det är icke tjenstefolket som skall uppfostra barnen. En främmande person har ej den kärlek och det tålmod en mor har, och utan kärlek och tålmod kan man ej uppfostra barn. Tjenarne hafwa desutom fällan omdöme och erfarenhet i den saken. Jag har sjelf tillsammans med min man uppfostrat våra barn. Äfwen tjenarne har jag lärt huru de skola behandla barnen då de äro tillsammans med dem.“

„Men jag förstår icke huru pastorfskan hinner med allt. Pastorfskan wäfwer och syr så mycket och hade förr bara en tjenare. Jag wet nog huru mycket tid det går till hushåll och handarbete. Medan barnen äro små är det bara att wagga dem natt och dag och när de äro wakna bära dem på armen. Här borde jag nu skarwa Anttis strumpor och nu ligger den här lilla markattan i min famn. Väger jag henne på sängen så waknar hon och börjar skrifa på andra wersen. De större barnen åter springa omkring från morgon till afton och göra illa. De kasta smuts i brunnen, tända eld på sina kläder, falla i sjön och dricka upp gräddan. Ja“, utbrast Anna med sitt glada skratt, „en menniska skulle inte hinna bafa dem så ofta de behöfde det.“

„Jag tycker ändå att Mina är ett mycket snällt barn. Aldrig hör man henne skrika eller gråta och ganska lydig är hon ju.“

„Gud signe ungen, nog är hon snäll. Men, ser frun, hon är född kort före höbergningstiden. Från det hon var tre veckor gammal släpade vi henne med oss på höängarna och sedan på skördeåkern och linlandet. Hon låg i en hängmatta emellan två träd och sov som en gris. När hon vaknade gaf jag henne mat och så gick jag till mitt arbete igen. Emellanåt gret hon sakta för sig sjelf, men inte hade jag tid att bry mig om det. När hon var mätt och bädden var varm och mjuk, så tänkte jag hon må nu jama!“

„Ja, ser du Anna, nu kan du sjelf se hvad som är klokt och riktigt för ett lindebarn. Barnets uppfostran börjas den första dagen i dess lif. Om du börjar waggas och wajsja det och håller det i famnen för hwarje gång det gråter, så blir det en liten poekande menniska som will waggas när hon sover och sitta i famnen när hon är waken. Men om du låter barnet ligga i sin bädd första delen af dagen, bara ser till att det får mat när det behöfver och att det har en varm och snygg bädd, så blir det en förnöjd liten warelse som sover owaggad och när hon är waken ligger och tittar upp i taket. Det är alldeles säkert. Det hafwa otaliga personer som wårdat små barn märkt, mödrar, barnmorstor, föreståndarinnor för barnhem samt gamla barnsköterstor. Nå, huru war det med Lisa?“

„Jo, Lisa blef född om wintern. Mina war då tre och ett halft år gammal och jag tyckte att det war så lämpligt att låta henne sitta wid waggan, så war hon ur wägen. Och den lilla sov hela dagen — d. w. s. om man waggade. Men när Mina inte wille waggas, hon war ju så liten, började Lisa gråta, och så måste jag lemna allt för att sätta mig wid waggan. Åh, hur ond jag war ibland! Nå, sedan när Pekka kom, war Antti alldeles tofig af glädje. Naturligtwis, en pojke! Han gick och bar honom på sina armar

alla lediga stunder och pojken blef wan wid det. Sedan, när han inte mera war ny, tröttnade Antti och då war det jag som fick bära Pekka. Den göken sof icke i waggan, nej inte om man sqwalpade honom aldrig så mycket. Han wille bäras, han. Kan pastorskan tro det om ett sex weckors gammalt barn?"

"Ja, det är alldeles naturligt."

"O naturligt tycker jag att det är, men sådan war han. Nå, nu kan pastorskan tänka. Lija wille waggas och Pekka wille bäras och Mina gret när de andra skreko. Ja, jag säger det! Det war ett lif så att man kunde bli grå! Antti blef ond när han inte fick sofwa, men sjelf hade han ju lärt pojken hans owanor."

"Ja, det är nog ofta så att det är föräldrarnas fel när barnen äro stygga."

"Men hör nu frun, det är också olika med barn. Mina brås på sin far. Hon är fromsint och hon behöfwer också sol och sommarklag för än hon blir färdig med något, just som fadren. Men Lija är häftig, som jag, och hon blir nog en flink memiska bara man först pisskar styggheten ur henne, ha, ha, ha."

"Du har förlorat tre år på Lija, tre goda år som du kunnat nyttja till att gifwa henne goda wanor, men för sent är det inte att få henne snäll. Tyckligtwis är Mina en god flicka. Det beror så mycket på det äldsta barnet. Det är ett exempel för de yngre."

"Jag undrar hwad pastorskan skulle göra med Lija. När hon sätter till att skrifa och gråta så tiger hon inte för än hon får sin wilja fram eller en sockerbit i munnen."

"Jag skulle säga till henne att då hon skrifer hon alls inte får sin wilja fram. Någon sockerbit kan ej komma ifråga för obeskedliga barn. Hon skulle snart lägga af att skrifa när hon skulle märka att det icke lönar sig. Kanffe en riktigt ordentlig risbastu också skulle göra godt, men knuffar och smällar i förbigående tjenar till ingenting, de

bara reta upp barnet. Nu har du sjelf want Lisa wid att sitta i famnen och att få sin wilja fram när hon skriker, således har du dig sjelf att tacka för det. Nu återstår dig bara att wänja henne ifrån det och dertill behöfwer du tålmod. Försök wänja dig wid hennes skrif."

"Hå, ja, ja, nog är det wäl sant, men tråkigt är det."

"Ja, det är det wilst, men man måste tänka på barnets bästa."

"Jag har nu tänkt att de bli wäl snälla när de bli stora. Ingalunda ställer sig en fullwuxen menniska att skrifa och gråta."

"Nej, men af dem som i barndomen få skrifa, gråta, gråla och kälta, bli ofta enwisa, häftiga, otåliga, fordrande menniskor, hwilka äro en plåga för sin omgifning. Stundom uppfostrar dem lifwets hårda skola, men icke alltid. Barnasinnnet är mjukt. Det är jemförelsewis lätt att småningom, men ihärdigt böja det. Det går utan att barnet sjelf märker det. Så som barnet lär att uppföra sig i sitt hem mot föräldrar, syston och leffamrater, så skall det en gång uppföra sig mot öfwerhet, husbönder, medtjenare, mot sin man eller hustru, mot sina barn. Modren bör begagna hwarje tillfälle att med lugn wänlighet hejda barnen då de wisa lust att skrifa, stampa, slå, gnälla och kälta. Barnen inse tidigt att sådant ej är tillåtet. Det är så mycket lättare för dig, Anna, som har en god och stillsam man. Sjelf har du ett gladt lynne och din mor war så förståndig."

"Ja, jag fick mången risbastu för mitt häftiga lynne. Så gick det till förr i werlden. Nog gjorde det godt."

"Nu måste jag gå. Jag kom bara för att hemta dig detta warmbröd."

"Tack, snälla pastorsskan! Nu waknar Lisa. Sätt dig upp och säg adjö åt pastorsskan. Ser du, hon hemtade warmbröd åt oss."

Lisa, ehuru alldeles yrwaken, klef ned och neg djupt.

Modren log.

„Klockerskan berömde en dag våra barn för att de äro så artiga. Nå, det är pastorfskan som lärt dem det, sade jag. Barn vänja sig nog wid sådant bara man gör dem uppmärksamma derpå. Jag menade intet ondt och jag gaf ju pastorfskan äran, men klockerskan snörpade på munnen och gick ond sin väg. Hon trodde wäl att jag tänkte på hennes barn, som stå med fingrarna i munnen och stirra på en och wända ryggen till när man helsar. Jag hade aldrig i werlden kommit att tänka på huru fullt det är, om ej pastorfskan lärt våra barn annat.“

II.

Då Mina fylde sju år, fick hon en abc-bok och en katekes. Anna hade nog welat lära henne läsa redan tidigare, men pastorfskan hade warnat henne. „Sju år är den rätta åldern“, sade hon, „då skall barnet läsa alla dagar och på fullt allwar.“

En dag kom pastorfskan för att se till Bekka, som war sjuk. Anna satt wid spinnrocken och Mina staswade snyftande genom första budet i katekesen.

„Gå nu din väg, lata flicka“, sade Anna harmset, „så slipper jag dig medan pastorfskan är här. Sätt dig i kammaren att läsa och om du icke kan första budet till midnatten, så består ingen gröt.“

Mina tog gråtande sin bok och gick.

„Ack, kära pastorfskan“, sade Anna, „om jag wore kejfare, skulle jag ge tiotusen marks lön åt skollmästarne. Nu har jag suttit sedan kl. 7 i morgje och bråkat med Mina och ändå kan hon hwarken läsa utantill eller innantill. Och ju längre hon läser desto mindre kan hon, och desto mera gråter hon.“

„Men, Anna, du är också orimlig. Har du plågat barnet i två timmars tid?“

„Ja, hon lärde sig ju ingenting! Först lät jag henne staswa fader vår innantill, det kunde hon inte, ehuru hon kan hela bönen utantill. Sedan skulle hon läsa första budet utantill, men det kunde hon inte heller. Hon måste vara bra dum!“

„Du är sjelf dum, Anna. Vet du huru länge man skall läsa med ett sju års gammalt barn? Högst en half timme, men helst bara en qwart timme. Låt henne sedan leka eller sticka strumpa och börja så på igen. Två eller tre halfwa timmar om dagen, ej mera.“

„Det kom jag inte att tänka på“, sade Anna förlägen.

„Nej, för att det är ditt första förjök som lärarinna. Och så ännu en sak. Bönen fader vår är mycket för swår att staswa för nybörjare. Du skall få låna af mig en liten bok för den första undervisningen af Danholm. Der fins i början bara enstaswiga och tvåstaswiga ord, dem barnen lätt kunna staswa och desutom står der om fattor och hundar, gošfar och flickor, far och mor, sådant som roar barn och som de förstå. Katekesen bör du ej låta henne läsa utantill förr än hon kan läsa rent innantill. Då skall hon snart lära sig den.“

„Jag gjorde som jag sjelf blifwit lärd“, sade Anna småleende. „Moster Ewa satt på en pall och kardade ull och min bror och jag och kusin Junga sutto på golfwet med hwar sin katekes. Så läste moster en mening ur katekesen och wi sade efter. Den som inte kunde, fick sig ett rapp i hufswudet af kardan, ha, ha, ha. Rog gick det småningom.“

„Ja det gick, men sålunda lär man sig att hata katekesen som man borde älska. Och desutom — kan du säga att du förstod hwad du läste?“

„Jute det bittersta.“

„Swilken nytta hade du då af de sköna, allwarliga orden som skola vara ett rättesnöre för vårt lif? Nej, man

skall förklara för barnet hvarje stycke, hvarje mening, hvarje bud, hvarje bön, innan det skall läsa utantill. Då lär det sig lättare och då förstår det hwad Gud befäller och hwad han förbjuder."

"Det kan gå an för pastorsskan som är lärd och prest-fru, men hwad wet jag?"

"Nå, men Anna, du har ju blifwit underwisad i skriftskolan och du har hört predikningar och varit på läsförhör och du har läst bibel och psalmbok. Tänk nu efter! Du kan mycket bra förklara för Mina hwad det är att stjåla och ljuga och baktala, wara lat och olydig, huru man skall helga hwilodagen, hwad det bethder att tro på Gud, huru Kristus lidit och hvarför han lidit, hwad döden och det ewiga lifwet är, huru wi få gå till Gud i bönen som till en fader, huru wi måste inse och ångra wår synd och lyda samwetets röst, huru wi måste wisa wår kärlek till Gud genom att lesa efter Hans wilja — allt det der wet du ju och mycket mera."

"Ja jag märker att jag nog wet det der, om jag nu sedan kan förklara det för Mina."

"Åh jo, du kan. Med katekesen till hjelp kan du. Men lyd mitt råd och läs bara en half timme med Mina så får du se att hon inte gråter."

"Nåja, den stackars ungen skall inte behöfwa pinas af sin dumma mor. Läs, gå och för den här smörgåsen till Mina och säg att hon inte behöfwer läsa mera."

"Huru är det nu med Bekka?"

"Han sofwer, men han hade nys så swåra plågor igen. Skanste man borde försöka några droppar?"

"Febern är borta, och jag förstår icke hvarför plågorna kommo tillbaka. Han war redan så mycket bättre efter ricinoljan. Har han ätit något?"

"Nej bara litet surmjölk med talkuma mjöl."

„Anna, Anna, du är en dålig mor! Tror du att några droppar hjälpa när du ej wet att en sjuke måste hålla diet?“

„Han skrek och gret när wi åto.“

„Och troligen skrek han för omslaget också efter du tagit bort det?“

„Ja, pastorflan“, sade Anna förlägen, „han war så rädd för det kalla wattenet.“

„Tror du han skulle taga in droppar då?“

„Jag wet inte“, sade Anna funderfamt, „när Lisa en gång skulle taga in ricinolja, kastade hon skeden i golfwet och slog Antti i ansigtet. Och det war den enda olja wi hade och den war lånad af klockerflan.“

„Ja, wet du Anna, om du inte får dina barn att lyda så att de taga in droppar och hålla omslag på sig, och om du ej har förstånd att neka dem otjenlig föda, så är det alldeles onödigt att sicka efter läkare. Låt dem då plågas och dö, ifall de ej bli friska.“

„Pastorflan säger så grymma ord“, utbrast Anna gråtande, „wår enda gosse!“

„Jag will ju gerna hjälpa dig, men ingen kan hjälpa ett olydigt barn och en dåraktig mor.“

„Det är så swårt att neka ett sjukt barn.“

„Är det lättare att se honom lida?“

„Se nu biter han ihop tänderna! Kära pastorflan, lägg omslaget på, om det lindrar!“

Då omslaget war påsatt och gosjen åter lugnat sig, sade Anna: „jag skall inte mera ge honom annat än det pastorflan befäller. Jag trodde inte att det war så farligt att äta sådant som smakar bra.“

„Kära wän, det fins många saker som smaka bra och ändå äro ohälsosamma. Men ishinnerhet wid magssjukdomar är det ytterst wigtigt att weta hwad man får äta och hwad man bör undwika. Om plågorna återkomma, måste läkaren

efterstickas och skyll dig då själf om han kommer att banna upp dig duktigt för ditt oförstånd."

"Antti är så kär i pojken och han wille också att jag skulle ge honom talfkuna."

"Det är ofunnighet, ser du Anna, men nu för tiden behöfwer man ej mera wara så ofunnig. Helsingwännen kostar bara 4 mark om året. Der får man weta mycket om hälsowård och sjukwård. Så fins det enkla och lättfattliga böcker, t. ex. en af Goldkuhl, som borde finnas i hwarje hem. De kosta ej mycket. Det är ju en lycka att det fins läkare som egnat hela sitt lif till att studera menniskokroppen och sjukdomarna, men den är en olycklig menniska som alls icke kommer till rätta på egen hand. Det fins nemligen en mängd personer som icke genast kunna falla på läkare, t. ex. alla de som bo på landet och alla fattiga som ej ha råd att för minsta anledning skicka efter läkare. Sedan fins det tillfällen då ögonblicklig hjälp är af nöden, såsom wid brännskador, drunkning, stryppsjuka, starkt blödande jär o. d. Då är det bra att kunna reda sig själf till dejs läkare hinner anlända."

"Ja, när Liza brände sin arm i wiustras, war jag så glad öfwer att pastorstkan lärt mig hwad man genast bör göra. Armen läktes fort och lätt. Men när stadsfars Mina steg i en stäfwä kokhett watten när hon war fyra år gammal, låg hon sjuk i tre månader för att jag inte kunde sköta henne. Den ena gaf ett råd, den andra ett annat och foten blef bara sämre tills jag sedan af barumorfkan fick en salwa som hjälpte. Nej, jag behöfwer då hwarcken böcker eller tidningar när jag har pastorstkan att fråga."

"Hur kan du prata så oförståndigt, Anna. Jag kan ju dö i morgon dag eller du kan flytta bort eller jag kan wara sjuk och förhindrad att komma. Men de kunskaper du samlar i ditt hufwud kan ingen taga ifrån dig. Skaffa du dig Helsingwännen och Goldkuhls bok. Det är wäl an-

wända penningar. Der får du också lära att man inte skall taga in rödsotsdroppar för hosta."

"Ja, pastoriskan kan nu aldrig glömma den historien", utbrast Anna med ett förläget skratt.

"Nej, jag glömmet den inte, och bara jag hinner, skall jag skriva i tidningarna om Terwola Anna som tog in magdroppar när lungorna woro sjuka."

Anna skrattade.

"När jag hostade natt och dag så wille jag försöka någonting, och de jade att Niemeläwärdinnan hade så goda droppar."

"Naturligtwis. Det är lika klokt som om du gaf ris åt Pisa för att Mina är olydig. Eller som om du skulle läsa upp sjunde budet: „du skall icke stjåla“ och dertill läsa fjerde budets förklaring om huru wi skola uppföra oss mot våra föräldrar „och herrar“.

Anna skrattade hejdlöst.

"Men pastoriskan, så dumt trodde jag inte det war! Alla droppar gå ju i magen."

"Ja, wisserligen, men de werka olika. Om du t. ex. har hård mage, så tager du ricinolja, men har du lös mage, så tager du rödsotsdroppar eller opium. Lungorna bry sig ej det minsta om magdroppar. Håller du tanddroppar i ögat, så blir du blind. Smörjar du en wärkande arm med floroformliniement, så mister du wärken, men tager du in några skedar af det, så dör du. Det allra bästa är ändå att lära sig undwika sjukdomar. Om du lärt dina barn lyda, så wore inte Pekka sjuk. Du hade nefat dem att äta råa krusbär, men de lydde inte och nu ligger han här. En sådan olydnad har kostat månet barn lifwet."

"Gud beware, hwad skulle Antti säga!"

"Ja, jag tror inte att Pekka är farligt sjuk denna gång, men en så liten mage behöfwer ej mycket förrän lifwet står på spel. Samma sak är det med hosta och snuswa

hos barn, hals sjukdomor och brännskador, sjuka ögon och öron och mångt och mycket annat."

"Men goda pastorflan", sade Anna tvefande, "sådant skickar ju Gud."

"Nej, wi få inte skylla på Gud det wi i vår ofkunighet draga öfwer våra barn. Gud har gifwit oss förstånd för att wi skola begagna det, likasom han gifwit instinkt åt djuren. Om du ställer waggan emellan ett dragigt fönster och dörren, så är du sjelf skulden till att barnet får öronvärt och sjuka ögon. Om du ej tvättar och kammar ditt barn, är det ditt fel att det får ohyra och utslag, om du låter barnen springo barfota och tunnklädda ute i snöslafv och storm, är det ej underligt om de få hosta och snufwa och hals sjukdomar. Tror du att en kärleksrik Gud will att ett litet ofskyldigt barn skall lida swåra plågor af brännskador? Nej, men när du är så tanklös att du ställer kaffepannan på bordskanten och lemnar två små barn ensam i stugan, så är det ganska troligt att de draga kaffepannan öfwer sig och bli skällade af det heta kaffet, ishinnerhet som du ej strängeligen förbjudit dem att röra den."

"Ja, om man skulle komma ihåg allt", suckade Anna.

"Af kärlek till barnen, af omsorg för deras timliga och ewiga wälfärd lära wi oss småningom att komma ihåg och att handleda dem. Adjö nu! Jag hoppas gossen blir bra. Han sofwer godt och swettas lindrigt."

III.

Pastorflan hade kommit till ängen med kaffe åt hobergningsfolket. Der war också Termola folket. Medan Anna hjälpte lilla Meri att diska kopparna wid bäcken, kom Mina andtruten till sin mor och sade:

„Mamma, den brokiga kalfven är borta från hagen. Jag sökte den bakom hvarje buske.“

„Gå tillbaka, kära barn, och sök den på Tallikka trädesåfern, den har kanske smugit sig genom det jöndriga gårdet. Hör vackert hem den och försök att laga hålet i gårdet. Hör du, om far frågar dig hwart du går, så säg inte att kalfven är borta. Säg att du såg den nyss. Han blir annars så ledsen.“

„Ja ja“, ropade Mina ifrigt och sprang bort.

„Nu gjorde du någonting farligt, Anna“, sade pastoriskan halfhögt så att Meri ej skulle höra henne.

„Hvad gjorde jag?“ frågade Anna förundrad.

„Du uppmanade Mina att ljuga.“

„Kära frun, det är så, att Utti tager allting så tungt. Om han skulle få weta att kalfven är borta, så skulle han gräma sig, troligen alldeles onödigtwis. Kalfven är nog i Tallikka åfern och lider ingen nöd. Man måste ofta narras för honom, karlarne bråka så grymt för det minsta.“

„Men kära, kära wän, har du aldrig betänkt att du inplanterar lögnen hos dina barn, genom ord och exempel. Lögnen är en swår synd och sammanhänger nära med oärlighet och bedrägeri. Den drager med sig andra synder och olyckor. Suart kunna barnen börja bedraga dig.“

„De äro så små“, sade Anna, „jag tror inte de förstå det.“

Pastoriskan såg bekymrad ut, men wille inte fortsätta detta ämne då Meri nu kom med kopparna.

Någon tid derpå då pastoriskan kom till Terwola för att hjälpa Anna med en ny sort ost om hwilken hon läst i en mejeritidning, kom Anna ut i förstugan med ett sönderbrutet ris i handen och i kammaren snystade Mina bitterligen.

„Ursäkta nu pastoriskan“, sade Anna ännu helt blek och upprörd, „sitt ned på gungbrädet på gården, så hemtar jag kaffe. Jag har här haft ett ledsamt arbete.“

Då Anna kom med kaffet sade pastorflan:

„Jag tyckte du en gång sade att Mina aldrig fått ris.“

„Ja, det är sant. Hon har ett så fromt lynne. Men i dag stälde hon till en skön historia. Hon gick med Lisa till Tallikka ärtlandet och tog hela förklädet fullt med ärtskidor; våra ärter äro ej så färdiga som grannens. Nå, så mötte de Antti och han frågade huru de kunde bära sig åt på det sättet och stjäla ärter från en annans åker. Då svarade den lilla slynan att mor gaf lof. Antti kommer hem och grälar på mig, som ger barnen lof att stjäla. Nu måste Mina fram med sanningen och så gaf jag henne en hederlig risbastu. Hon har alltid varit så snäll, jag begriper inte hwad som nu föll henne in.“

Pastorflan satt tyst en stund, sedan sade hon: „hör du Anna, blir du ledsen om jag frågar dig något?“

„Ledsen! Kära frun, som är min bästa vän och gifwit mig så många goda råd.“

„Nåväl, huru ämnar du förklara för Mina att du den ena gången uppmanar henne att ljuga för sin far och en annan gång ger henne ris för att hon gör det?“

Anna stod slagen och stum för pastorflan.

„Kommer du ihåg att jag en gång sade att bedrägeri och oärlighet står nära lögnen? Det war en lika stor synd att ljuga om kalfwen som att ljuga om ärterna. Finner du ej det?“

Anna brast ut i gråt.

„Kära pastorflan, hwad har jag gjort? Det är så wanligt att narras litet i det dagliga lifwet, man tycker att det ej går annars. Men det är väl så att barnen ej förstå att göra skilnad på de nödvändiga smålögnerna och sådant här riktigt ljugande.“

„Ack, Anna, det fins ej några nödvändiga lögner“, sade pastorflan ifrigt, „sök efter i hela bibeln, så skall du ej sinna förswar för det. Aldrig skall du heller kunna förklara för dina barn skilnaden. Anser du att du nöd-

wändigt måste ljuga och bedraga din man, så beslut då också att låta dina barn blifwa lögnare. Straffa dem inte för en sak som du sjelf lärt dem göra!"

"Det är så smårt att finna den rätta vägen", suckade Anna.

"Det är det nog", medgaf pastoriskan, "och det kostar på ibland att följa den, äfwen om man funnit den. Men derföre skola wi belysa vår väg med Guds ord och jemföra vår wandel med det enda rättesnöre wi hafwa. Bland trons frukter räknas också sanningen. Wilja wi wara Guds barn så få wi ej arbeta lögnens fader i händerna. Du kommer nog att inse det sjelf, Anna, bara du begrundar saken."

Anna satt tyst och sorgsen och hörde på. Sedan började hon göra i ordning till ostberedningen. Men på hela dagen hörde man ej hennes glada röst och friska skratt.

IV.

En söndagseftermiddag satt Anna i prestgårdsträdgården med pastoriskan. Alla barnen, både från prestgården och torpet lekte på gården.

"Det är så roligt att se pastoriskans barn alltid rena och hela. Rätta se de också ut, ehuru de ha bara bomulls-koltar, lifsom mina barn. Men huru se de ut, fastän de fingo rena kläder i morgje!"

"Ja, wet du hwad, om man ej har råd att gifwa barnen rena kläder alla dagar och ej har en guvernant som i hwarje ögonblick waktar dem, måste man använda två medel för att hålla barnen snygga. Det ena är att med allwar tillhålla dem att afka sina kläder, det andra att gifwa dem en snygg lekplats."

„Men när de springa omkring i hvarje vrå, leka i hvarje smutspöl, klifva i sot och lera och smyga sig i köket, slå öfver sig sumppannan, och så der bortåt.“

„Ja, då bli de naturligtvis smutfiga och desutom utsatta för olyckshändelser. De bränna och stöta sig, rivra sina kläder, utom all den skada de göra genom att söndra kärl och förstöra kaffesumpen. Hör på Anna, vi ha här på prestgården en djup sjö, brygga och båtar, der barnen kunde dränka sig, tvättstuga med stor murgröta der de kunde bränna sig, en trädgård med äppel och bär der kunde äta döden på sig af rå frukt. Här fins stall och fähus, gödselhögar, lergropar och andra utmärkta ställen der man kan smutsa ned sig, men ser du, våra barn äro tillsagda att aldrig gå till dessa för barn olämpliga ställen. De ha en sandhög på gården der de få leka, så få de leka i trädgården med vilkor att aldrig röra ett bär eller ett äppel så länge de äro råa. De få leka och plaska wid stranden der det är långgrundt. De större barnen få med skild tillåtelse gå i skogen och på landsvägen, äfven ro i båtarna, men alltid med tillsägelse att afka sina kläder och sig sjelfva. Nog händer det ju stundom att de rivra ett hål på sina kläder, skära sig i fingret och stöta en bula i pannan, men icke alltför ofta. Desutom ser jag ej gerna att barnen löpa alldeles sysslolösa omkring. Då hitta de på odugd, smutsa ner sina kläder eller gråla med hvarandra. Det är bättre att de riktigt leka, eller arbeta i trädgården, släpa sand i sina små kärror, bära watten till blommorna eller till köket, sprita ärter, plocka bär eller swampar. Första steget till slöjeri är att rivra och nedsmutsa sina kläder och förstöra sina leksaker. De som i barndomen blifwit tillhållna att afka sina kläder, böcker och leksaker blifva ofta sparsamma och ordentliga människor, likasom barn, hwilka blifwit wana wid rena gång- och sängkläder, ej som fullwuxna kunde trifwas i osnygghet.“

„Det tror jag nog“, sade Anna. „Förr när jag var i tjänst såg jag många olika menniskor. Några af kamraterna tvättade, stoppade och lappade och woro alltid försedda med goda kläder. Andra åter swängde sig med sin bästa klädning i ladugården om söndagarna, nyttjade icke förkläden och woro alltid utan kläder. De hade nog fått sina wanor i hemmet.“

„Ja“, sade pastoriskan, „eller också hade de aldrig haft ett hem eller en mor som lärt dem.“

Efter en stund sade Anna: „i vår kommer ambulatoriska skolan hit till vår by. Mina borde få gå der, ty hvarken Antti eller jag kunna skrifa eller räkna och så skulle skolmästaren kunna förklara bibliska historien bättre än jag. Men nu blir det swårt. Jag har då wärfwar och en kalf att watta och Lisa kan inte ännu se efter Pekka.“

„Du måste försöka att få en barnsicka till dessa sex veckor.“

„Om Antti tillåter.“

„Wi skola tala wackert wid honom.“

„Kanske hon sedan inte behöfwer gå i folkskolan om hon lär sig litet skrifa i ambulatoriska skolan.“

„Nej, Anna, tänk inte så. Skulle du ej unna din lilla sicka goda skolkunskaper, när du bor två kilometer från folkskolan? Mina måste få gå i skolan.“

„Jag tror Antti tycker att flickor ej behöfwa kunna annat än sköta hushållet, wäfwa och spinna.“

„Wi skola försöka tala förstånd med honom. Ju mera upplysta wi äro desto bättre kunna wi uppfylla våra åligganden här i werlden om det sedan är att sköta hushållet eller jordbruket, prestakallet eller domare=embetet. Om du fått gå i skola, skulle du ej anse det så swårt att undervisa Mina.“

„Ja, frun skulle säga det till Antti, och“, tillade Anna skrattande, „frun skulle berätta om rödsjotsdropparna och mina andra dumheter.“

Pastorsskan log. „Jag tror Antti tycker att hans hustru är en mycket klok qvinna, så det är ej värdt att jag rör wid henne. Men wi skola nog få honom att ge lof till Minas skolgång.“

„Det är nu de stora utgifterna jag är rädd för“, sade Anna funderfamt.

„Wisserligen är det en kännbar utgift för en forpare“, sade pastorsskan, „men börja nu i god tid att samla en liten summa till Minas skolböcker, skolafgift, kängor och warmare kläder. Hwarje gång du säljer smör, ägg, fisk eller bär, lägger du af en del af summan till postsparbanken. I nästa sommar skall du ju ha sommargäster när trädgården blir färdig och på det winner man nog, bara man förstår sin sak.“

„Jag måste försöka att börja spara. Man får lägga mera ciforie i kaffet.“

„Nej sy, Anna, det är ohälsosamt och osmakligt. Bättre att minska kaffekopparnas antal om dagen.“

„Ack, det är så svart, när man blifwit wan att dricka kaffe flera gånger om dagen!“

„Det är det nog, men man blir snart wan wid det, och för Minas skull gör du det nog.“

„Nå ja, jag wet nog att man ej mera kommer till rätta utan skolkunstaker, dershör får jag wäl försöka att få barnen i skolan. Men nu måste jag gå hem. Mina, hemta barnen att taga affsed, så gå wi.“

„Mamma“, ropade prestgårdsbarnen, „kom, så följa wi Anna till Terwola! det är en så wacker aften.“

„Ja, kom“, svarade pastorsskan.

Barnen sprungo förut under lek och glam och mödrarna kommo efter. Till stor glädje för barnen sammanträffade de på wägen med Terwola forna.

„Hei kotia“, ropades nu ifrigt och hwar och en af barnen bröt sig ett spö från småskogen. Tähikki wille ännu taga sig en skön munsbitt af en grön tufwa wid wägen. Prestgårdss Niilo skulle då wara manhaftig och gaf kon ett

duktigt rapp öfver ryggen med sitt spö. Stackars Tähikki som ej war wan att bli slagen, blef skrämnd och hoppade öfver diket.

„Niilo“, ropade pastorflan, „hwarför slår du den stackars kon?“

„Den blef efter de andra“, sade Niilo. „Vår herde brukar också slå korna.“

„Ja“, sade Mina, „Tallikko Mari slår sina kor så att de ha tjocka walkar på ryggen, de lyda ej annars.“

„Du pratar dumheter, Mina“, sade Anna ledsen, „har du någonsin sett mig slå korna? Man får dem nog att lyda bara man talar till dem. Skulle du nämnas slå Tähikki och Walkuna, som ge dig mjölk, smör och grädde?“

„Nej, men Mari gör det.“

„Då är Mari stugg och hennes kor borde sluta att mjölka, så att hon skulle få äta sin gröt utan mjölk.“

„Ja“, sade nu Lisa förnumstigt, „Niilo borde också få vara utan mjölk till qvällswarden när han slog Tähikki.“

Niilo såg flat och förargad ut, men hans mamma sade: „vi skola försöka det, ty jag har så ofta nefat Niilo att vara grym emot djuren.“

„Såren skall man inte heller slå“, sade Meri, „för de ge ull till strumpor.“

„Och hönsen ge ägg“, skrek Lisa, „men tuppen gör ingen nytta, den får mau nog schasa.“

„Nej, tuppen säger ofs när det är morgon“, underwisade Mina.

Nu blef det en täflan bland barnen att räkna upp, hwilken nytta menniskorna ha af djuren.

„Småfåglarna sjunga“, ropade en.

„Hästen drager plogen och för ofs till kyrkan“, ropade en annan.

„Ratten tager möss och hunden waktar gården.“

„Derföre får man aldrig göra illa åt djuren“, sade Meri.

„Men mamma, det står i bibeln att Gud gifwit menniskan lof att råda öfwer djuren“, sade Niilo.

„Det är sant, min gosse, men att råda öfwer någon betyder ej att göra den illa. Öfwerheten råder öfwer sina underfåter, föräldrarna öfwer sina barn, husbonden öfwer sina tjenare, men de få ej wara grymma emot dem de råda öfwer. Wi få hafwa djuren till vår nytta och vårt nöje, men wi skola wara tacksamma emot dem, vårda dem väl och bemöta dem vänligt.“

„Men ormar, wargar och björnar få wi döda“, sade Niilo.

„Ja, de äro skadedjur. Wi lefwa i en syndig werld, derfor fins det sådana. Men i bibeln står att i himmelen skall lejonet hvila bredwid lammet i frid och endragt.“

Niilo närmade sig nu Tähikki, klappade och smekte den och gaf den en bit bröd ur sin tröjsicka.

De hade nu anländt till torpet. Medan Niilo och Meri hjälpte Mina att föra korna i fällan och fåren i kättan stannade pastoriskan och Anna wid trappan för att ännu wexla några ord.

„Jag har många gånger tänkt“, sade Anna, „att om man wore rik, så att man inte behöfde arbeta, skulle man ha bättre tid att uppfostra sina barn.“

„Så skulle man tycka och ändå äro rikmans barn ofta illa uppfostrade. Ser du, kära wän, fattigmans barn lära mycket som man icke särskildt behöfwer säga dem. De lära af exempel och nödwändighet att arbeta och spara. Så lära de förnöjsamhet, emedan de icke blifwa bortskända med fin mat och öfwerflöd på kläder, leksaker, pengar och uppsämsning. Den bästa hjälpen wid barnens uppfostran är att lära dem inse att föräldrarna äro ansvariga inför Gud huru de uppfostra sina små. Detta kunna wi påminna dem om i hvardagslifwet, men isynnerhet under andaktsstunderna.“

„Ja“, sade Anna med en suck, „när wi först gifte oss wille jag att wi skulle morgon och afton läsa Guds ord,

det satt uti mig från prestgården ännu. Antti war också willig, men sedan när barnen kommo, blef det så oroligt, ibland hafwa wi också främmande menniskor i arbete och det will ej bli af."

"Det är ledsamt, Anna, en gemensam andaktsstund gör oss så godt."

"Jag har ej funnat besluta mig för när det skall ske. Hela morgonen är det ett sådaat bråk med kräken, barnen och frukosten."

"Jag skall säga dig något, Anna. Då ni alla samlas till frukosten då är det en lämplig stund. Men läs ej mycket! Ett litet stycke ur nya Testamentet eller psaltaren och en alldeles kort bön. Barnen lära sig snart att wara stilla och att det är en helig stund."

"Jag will börja med det igen", sade Anna. "Men så är det en annan sak. Antti och jag gå turwis i kyrkan och den andra är hemma. Men barnen äro för små. De förstå ej predikan, de wilja ej sitta stilla så länge, de somna, då ha de ju ingen nytta af Guds ord. Jag wet inte hwad man skall göra för att de skola förstå att det är söndag."

"Jag har skaffat mig B. Topelii ewangelibok för barn. Den förstå de och det är helt korta predikningar öfwer dagens text. Så har jag lärt mina barn att sjunga psalmer och andliga sånger. Alla barn sjunga gerna. Mina barn kunna hålla på i en timmes tid. Sedan kan man lära dem korta böner, bibelspråk och psalmverser utantill. Du kan också använda söndagen till att undervisa Mina i katekes och biblisk historie. Jag skall en söndag komma hit och hålla gudstjenst med barnen och så kan du komma en gång till prestgården med dina barn, så får du se huru det går till. Bara man ej håller på för länge, blifwa dessa små andaktsstunder kära för barnen. Jag har aldrig nefat mina barn att leka på söndagen ty de kunna omöjligt läsa hela dagen, men de märka nog att söndagen är något annat än andra

dagar. Stillheten i hemmet, hvilan, andaktsstunderna och religionsundervisningen allt gifwer söndagen sin prägel."

Då barnen kommo för att taga affsed af pastoriskan, smög sig Lisa blygt till den snälla frun och hwiskade: „gif Niilo mjölk till qvällen! Han har klappat Tähikki och gifwit den bröd."

Pastoriskan kyyste hjertligt den lilla flickan och lofwade uppfylla hennes bön.

Då familjen i torpet denna afton slutat sin aftonmåltid, tog Anna bibeln och läste om huru Jesus wälsignade barnen. Derefter sjöngo Antti och hon ett par psalmwerjer och sist lästes fader wår. Barnen sutto tysta såsom möjs. Då Anna stoppade täcket omkring dem, kände hon inom sig en warm öfwerlygelse att hon med Guds hjälp skulle småningom lära sig att uppfostra sina barn. Ur djupet af sitt hjerta tackade hon Gud för att på hennes lott fallit en make med ett så redbart och fredligt sinnelag. Han kunde wara henne till en god hjälp. Ty ehuru modren, ishunnerhet medan barnen äro små, i främsta rummet har deras uppfostran om hand skola makarne också på detta område hjälpas åt i endrägt och kärlek.

Maria.

På Finsk Kvinnoförenings förlag utkommen
litteratur:

Finsk Kvinnoförenings Småskrifter.

- I. Den finska kvinnans rättsliga ställning. Af En Jurist. 1895. Pris 25 penni.
- II. Om kvinnans ställning. Af teol. prof. Johannes Weis. Översättning. 1896. Pris 25 penni.
- III. Om den kristliga uppfattningen af kvinnans friggörelse. Af C. Hostrup. Översättning. 1896. Pris 25 penni.
- IV. Hvad är kvinnofrågans slutliga uppgift? Af Elisabeth Öbigen. 1898. Pris 10 penni.

Finsk Kvinnoförenings allmännyttiga
bibliotek.

- I. Pastorikan och Terwola torp. (Handledning i hemmets wård jemte råd för hushållet). Af Maria. Pris 35 penni.
- II. Barnen i Terwola torp. (Några enkla råd i barnawård och barnuppfostran.) Af Maria. Pris 25 penni.
- III. Den lilla Hönsboken. Af En erfaren hönsfötare. Pris 25 penni.

Finsk Kvinnoförenings Ströskrifter.

- I. En farlig osed hos vårt folk. Af En prest. Pris 5 penni för två exemplar.
- II. Brända barn. Af Maria. Pris 5 penni för två exemplar.

Då minst 6 exemplar af ofwännämnda skrifter requireras erhålles det 7:de gratis.

Requisitioner jemte penningar adresseras till Finsk Kvinnoförening, Helsingfors.